

Policy Brief

Kriisiajan oikeutettu hallinta

Johanna Vuorelma

welgo

Sisällys

1 Tiivistelmä

2 Suositukset

3 Vahva demokraattinen oikeutus on osa tehokasta kriisinhallintaa

4 Kriisiaikana hallinnan legitimitetti voi alkaa nopeasti horjua

5 Legitimitettiä heikentävät tekijät

6 Legitimitettiä vahvistavat tekijät

7 Lähteet

Tiivistelmä

Hallinnan legitimitetti eli oikeutus on demokraattisen järjestelmän keskeisin edellytys. Hallinnan demokraattinen oikeutus on erityisen tärkeää kriisiaikana, koska kriisit voivat tuoda yhteiskuntaan merkittävää epävakautta ja heikentää luottamusta poliittisiin instituutioihin. Myös hallinnan oikeutuksen varmistamiseen kriisiaikana voi varautua ennalta. Valmistautumisen suunnittelua tukee ymmärrys demokraattisen oikeutuksen tekijöistä.

2020-lukua määrittää yhteiskunnallisten kriisien tihentymä. Vuosikymmenen ensimmäisellä puoliskolla on nähty maailmanlaajuisen pandemian lisäksi Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, Lähi-idän tilanteen väkivaltainen eskaloituminen, ilmastokriisin syveneminen, luontokadon nopea eteneminen ja energiakriisi, joka nosti energian hinnan uusiin huippulukemiin myös Suomessa. Näiden kriisien kestävä ja tehokas ratkaiseminen edellyttää, että kansalaiset luottavat poliittisten päättäjien, hallinnon edustajien ja asiantuntijoiden kykyyn tehdä oikeudenmukaisia päätöksiä.

Tämä politiikkasuositus tarjoaa tutkimukseen perustuvia suosituksia, jotka tukevat demokraattisesti oikeutettua hallintaa kriisitilanteissa. Suositukset perustuvat erityisesti koronakriisiä koskevaan tutkimukseen, mutta ovat sovellettavissa myös muihin kriisitilanteisiin yhteiskunnassa.

Suosituksset kriisiajan hallintaan

- Kriisien hallinta on tehokkaampaa kun julkisten toimijoiden hallinnalla on vahva demokraattinen oikeutus ja legitimitetti kansalaisten keskuudessa.
- Kriisiajan hallinnon on tärkeää toimia mahdollisimman lähellä kansalaisia sekä maantieteellisesti että viestinnällisesti. Tämä edellyttää hallinnon avoimuutta, helposti lähestyttävyyttä ja selkeää vuorovaikutusta kansalaisten kanssa.
- Viestinnässä tulee panostaa virallisiin, säännöllisiin ja selkeisiin viestintäkäytäntöihin, kuten tiedotustilaisuuksiin ja koteihin toimitettaviin kansalaiskirjeisiin.
- Poliittisten ja hallinnollisten linjausten on oltava yhdenmukaisia valtiollisesti, kunnallisesti ja paikallisesti, jotta kansalaisille ei synny kuvaa ristiriitaisista säännöistä eri ryhmille.
- Toimenpiteiden linjauksissa ja niiden viestinnässä on huomioitava eri ammattiryhmien erityispiirteet, jotta vältetään vaikutelma kohtuuttomista tai huolimattomasti suunnitelluista linjauksista.
- Virallisten auktoriteettien julkinen kiistely heikentää hallinnon legitimitettiä, ja siksi päätöksenteon ristiriitoja on tuotava julkisuuteen harkiten.
- Hallinnon edustajien on perusteltava näkemyksensä huolellisesti, jotta heidän motiiveistaan ei synny epäilyjä kriisiajan epävakaaassa informaatioympäristössä.
- Kriisin alkuvaiheelle tyypillinen poliittisen luottamuksen kasvu tulee käyttää mahdollisimman tehokkaasti kriisin ratkaisujen etsimiseen, koska silloin kriisiajan auktoriteeteilla on enemmän liikkumatilaa ja kansalaisten vahva tuki.
- Kriisitoimien mahdollisimman kattava oikeuttaminen tiedolla vahvistaa kriisiajan hallinnon legitimitettiä.

Vahva demokraattinen oikeutus on osa tehokasta kriisinhallintaa

Maa­vilmanlaajuinen koronapandemia osoitti, miten laaja-alaisesti kriisit vaikuttavat yhteiskunnan vakauteen. Koronakriisi ei aiheuttanut vain merkittäviä terveydellisiä, sosiaalisia ja oikeudellisia vaikutuksia, vaan se heijastui myös hallinnan legitimitettiin eli sen oikeutukseen. Uusien kriisien noustessa Suomen on valmistauduttava varmistamaan myös hallinnan legitimitetti.

Hallinnan legitimitetti eli oikeutus on demokraattisen järjestelmän keskeisin edellytys. Legitimitetti viittaa käsitykseen, jonka mukaan poliittisen vallan edustajien toimintaa pidetään hyväksyttävänä. Ilman demokraattista legitimitettiä kansanvalta ei voi toteutua, ja ajatus kansasta ainoana legitimiin vallan lähteenä on vakiintunut itsestäänselvyudeksi (Rosanvallon 2013, 11).

Vaikka kriisiaika haastaa yhteiskunnallisen järjestyksen peruspilareita ja voi johtaa poikkeusolojen julistamiseen, se ei oikeuta hallinnan legitimitetin ohittamista. Kriisit päinvastoin alleviivaavat legitimiin hallinnan merkitystä: ilman legitimitettiä kriisiajan poliittiset, hallinnolliset ja tiedolliset auktoriteetit eivät pysty hallitsemaan kriisiä tehokkaasti.

Suomessa yhteiskunnalliset instituutiot nauttivat perinteisesti korkeaa luottamusta, mikä vahvistaa niiden legitimitettiä. Poliittinen luottamus ja kannatus ovat keskeisiä mittareita hallinnon legitimitetin arvioinnissa. Suomalaiset luottavat erityisen paljon puolustusvoimiin, poliisiin ja tasavallan presidenttiin. Myös luottamus tutkimukseen on korkealla tasolla. Luottamus puolueisiin on puolestaan tyypillisesti matalaa.

Koronakriisin alkuvaiheessa suomalaisten luottamus hallitukseen kasvoi merkittävästi, samoin luottamus eduskuntaan. Yhdeksän kymmenestä suomalaisesta antoi täyden tukensa hallituksen toimille koronakriisissä (Haavisto 2020). Hallinnolla oli siis hyvin vahva legitimitetti kriisin alkuvaiheessa (Kestilä-Kekkonen ym. 2022).

Kriisin alkuvaiheeseen sijoittuva poliittisen luottamuksen kasvu on tyypillinen kriisiajan ilmiö, joka näkyi koronapandemiassa eri puolilla maailmaa. Sen taustalla on kansalaisten halu asettua tukemaan poliittista johtoa kriisiajan hallinnassa. Kriisin alun korkeat luottamusluvut putosivat ensimmäisen koronavuoden loppuvaiheessa pandemian toisen aallon noustessa (Metelinen 2020). Tämä luottamuksen lasku koski sekä poliitikoiden antamaa tietoa että tukea koronatoimille.

Vaikka kriisiaika haastaa monia yhteiskunnallisen järjestyksen peruspilareita, se ei kuitenkaan oikeuta hallinnan legitimitetin ohittamista.

Kriisiajan hallinnan legitimitetti muodostuu eri tekijöistä. Kansalaiset voivat arvioida yhtäältä sitä, miten hyvin kansalaiset pystyvät vaikuttamaan poliittiseen prosessiin ja saamaan heille tärkeitä kysymyksiä politiikan asialistalle. Toisaalta kansalaiset voivat arvioida poliittisten prosessien avoimuutta ja niiden lopputulosta (Schmidt & Wood 2019). Kaikki nämä legitimitetin ulottuvuudet on huomioitava kriisiaikana; tehtyjen päätösten ja linjausten julkinen oikeuttaminen ei riitä.

Kriisiaikana hallinnan legitimizeetti voi alkaa nopeasti horjua

Demokraattisesti oikeutettua hallintaa voi arvioida eri näkökulmista (Suchman 1995):

1. Pragmaattinen legitimizeetti viittaa siihen, että arvioinnin kohteena olevan tahon toimintaa pidetään oikeutettuna, koska se hyödyttää kansalaisia.
2. Moraalinen legitimizeetti viittaa siihen, että arvioinnin kohteena olevan tahon toimintaa pidetään oikeutettuna, koska se on moraalisesti oikein.
3. Kognitiivinen legitimizeetti viittaa siihen, että arvioinnin kohteena olevan tahon toimintaa pidetään oikeutettuna, koska se on johdonmukaista ja selkeää.

Kriisiajan hallinnon pitäisi pystyä ylläpitämään niin pragmaattista, moraalista kuin kognitiivista legitimizeettiä kansalaisten keskuudessa. Koronapandemian kohdalla tämä tarkoitti sitä, että viruksen torjumiseen tähtäävien toimien piti olla hyvin perusteltuja ja tarkkaan rajattuja, jotta pragmaattinen legitimizeetti pysyi vahvana. Koronapandemian hallinnan moraalisen legitimizeetin kannalta oli keskeistä, että toimien moraalinen perustelu oli kestävä.

Suomessa koronatoimia perusteltiin ennen kaikkea terveydenhuollon kapasiteetin turvaamisella ja erityisen haavoittuvassa asemassa olevan väestön suojelemisella. Vaikka koronakriisin hallintaa Suomessa pidettiin yleisesti moraalisesti oikeutettuna, julkisuudessa

heräsi myös epäilyksiä poliittisten päättäjien motiiveista pandemian hallinnassa, mikä heikensi moraalista luottamusta kriisiajan hallintaan (Vuorelma 2022).

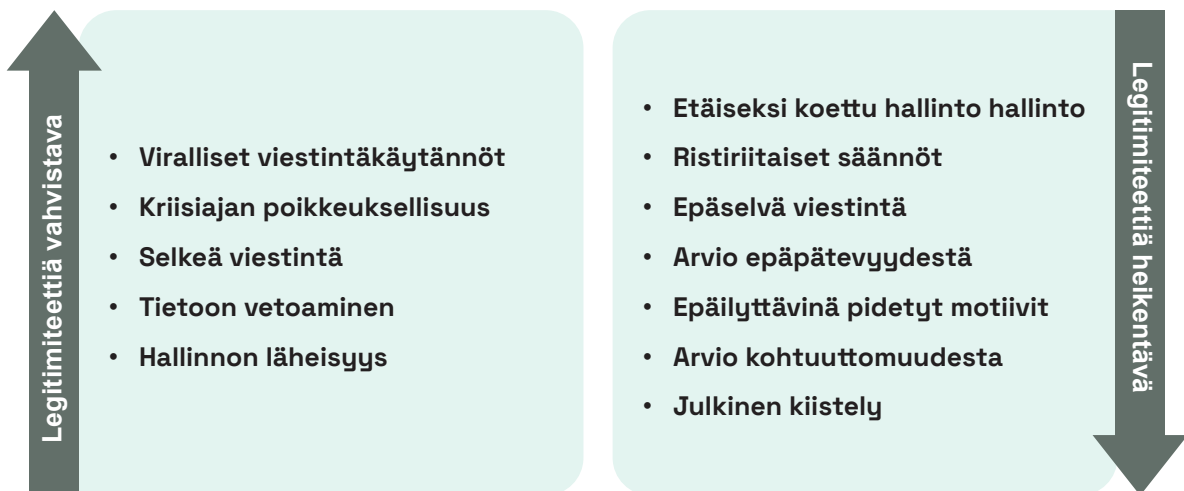
Kriisit ovat altista aikaa disinformaatiolle ja vihapuheelle, mikä tekee legitimizeetin ylläpitämisestä vaikeaa.

Kognitiivisen legitimizeetin näkökulmasta kriisiajan johdonmukaisella ja selkeällä viestinnällä on keskeinen merkitys. Nykypäivän hälyinen viestintäympäristö koostuu journalistisesta mediasta, sosiaalisen median alustoista ja hallinnon virallisesta viestinnästä. Kriisiajan hallinto joutuu kilpailemaan lukuisien eri tiedontuottajien kanssa kansalaisten huomiosta. Kriisit ovat altista aikaa disinformaatiolle ja vihapuheelle. Nämä heikentävät kognitiivista legitimizeettiä.

Myöskään asiantuntijat eivät ole välttämättä samanmielisiä kriisinhallinnan tehokkaimmista keinoista, jolloin kriisiajan hallinnon on tehtävä poliittisia valintoja epäselvän, puutteellisen ja ristiriitaisen tiedon varassa (Vuorelma & Lehtonen 2024). Kriisiaikana poliittiset, hallinnolliset ja tiedolliset auktoriteetit joutuvatkin jatkuvasti tuottamaan uudelleen auktoriteettia eivätkä voi luottaa siihen, että institutionaalinen auktoriteettiasema takaa heille yhteiskunnallisen auktoriteettiaseman kansalaisten silmissä (Hajer 2009).

Tämän politiikkasuosituksen loppuosa kuvaa tärkeimmät kriisiajan legitimizeettiä heikentävät ja vahvistavat tekijät. Esittely pyrkii tarjoamaan tehokkaita ja kestäviä keinoja vahvistaa tulevien kriisien oikeutettua hallintaa. WELGO-hankkeen tutkimuksessa tunnistettiin tekijöitä, jotka heikensivät ja vahvistivat korona-ajan poliittisten (esim. hallitus ja eduskunta), hallinnollisten (esim. aluehallintovirastot)

ja tiedollisten auktoriteettien (esim. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL) legitimizeettiä (Vuorelma 2025). Tämä tutkimus perustuu eri ammattiryhmien (opetusala, ravintola-ala, matkailuala, hoitoala ja taideala) fokusryhmähaastatteluihin ja asettaa tämän aineiston kansainvälisen tutkimuksen kontekstiin. Kuvio 1 tiivistää analyysin tulokset, jotka esitellään seuraavissa osioissa.

Kuvio 1. Kriisiajan legitimizeettiä vahvistavat ja heikentävät tekijät.

Legitimiteettiä heikentävät tekijät

Kriisiajan hallinnan legitimiteettiä voivat heikentää monet tekijät, kuten etäinen hallinto, ristiriitaiset säännöt, epäselvä viestintä, arviot epäpätevyydestä, epäluottamus motiiveihin, kohtuuttomuuden kokemukset sekä julkinen kiistely.

1. ETÄISEKSI KOETTU HALLINTO. Etäiseksi koettu hallinto on keskeinen legitimiteettiä heikentävä tekijä, joka voi ilmetä maantieteellisenä etäisyytenä, hallinnon vaikeana saavutettavuutena tai avoimuuden puutteena. Kansalaiset luottavat enemmän lähellä olevaan hallintoon, kun taas kaukana sijaitseva hallinto saatetaan kokea epäilyttäväksi (Fredrickson 1997). Koronakriisin aikana Suomessa nousi esiin näkemys, että pääkaupungissa tehdyt päätökset eivät riittävästi huomioineet muualla asuvien kansalaisten tarpeita, mikä heikensi hallinnon pragmaattista legitimiteettiä. Tämä korostaa vuorovaikutuksen ja paikallisen läsnäolon merkitystä kriisitilanteissa. Jos kansalaiset kokevat, että heidän huoliaan ja kokemuksiaan ei oteta huomioon, epäluottamus kriisiajan toimiin voi levitä nopeasti.

2. RISTIRIITAISET SÄÄNNÖT. Jos yhdelle ammattiryhmälle on yhdet säännöt ja toiselle toiset, kriisiajan hallinta voi alkaa näyttää mielivaltaiselta ja epäluotettavalta, mikä lisää kansalaisten epäoikeudenmukaisuuden kokemusta. Koronakriisin aikana tämä näkyi erityisesti siinä, miten eri alojen toisistaan poikkeavia rajoituksia – esimerkiksi yleisötilaisuuksien kokoontumisrajoituksia ja asiakas- ja toimitilojen sulkemisia – tulkittiin kansalaisten keskuudessa. Eri aloja koskevat ristiriitaiset säännöt johtuivat sekä oikeudellisista että poliittisista tekijöistä. Näiden syiden johdonmukainen ja selkeä viestintä kansalaisille on olennaista, jotta kriisiajan toimien moraalinen legitimiteetti säilyy.

3. EPÄSELVÄ VIESTINTÄ. Mediavälitteisen julkisuuden aikakaudella hallinnolla pitää olla hyvät valmiudet tehokkaaseen, johdonmukaiseen ja yksiselitteiseen kriisiviestintään. Kansalaiset voivat kokea epäselvästi viestitetyt

linjaukset epäluotettaviksi. Myös aiempien linjausten tai muiden hallinnon toimijoiden antamien linjausten kanssa ristiriidassa olevat linjaukset heikentävät kognitiivista legitimiteettiä. Suomen koronakriisin hallinnassa legitimiteettiä heikensivät eri hallinnon toimijoiden ristiriitainen viestintä ja viranomaisten väliset tiedonkulun ongelmat, mikä johti epäluottamukseen ja vaikeutti yhtenäisen tilannetietoisuuden rakentamista (Kihlström ym. 2021).

4. ARVIO EPÄPÄTEVYYDESTÄ. Arvio epäpätevyydestä vaikuttaa erityisesti hallinnon kognitiiviseen legitimiteettiin. WELGO-hankkeen tutkimuksen aineistossa toistuu näkemys, jonka mukaan Suomen koronapolitiikasta vastaavilla auktoriteeteilla ei ollut riittävästi osaamista hallita ennakoimatonta pandemiaa. Arvio epäpätevyydestä yhdistyy käsitykseen etäiseksi koetusta hallinnosta. Etäällä olevaa hallintoa saatetaan pitää epäpätevänä hallitsemaan pandemiaa, koska sillä ei ole välttämättä riittävästi tietoa paikallisista olosuhteista. Tämä osoittaa, miten kriisiajan auktoriteetin legitimiteettiä heikentävät tekijät ovat yhteydessä toisiinsa. Päättäjien hidas havahtuminen koronapandemian uhkaan herätti yleisemmän kritiikkiä ja epäilyjä epäpätevyydestä (Kihlström ym. 2022).

5. EPÄILYTTÄVINÄ PIDETYT MOTIIVIT.

Heikkoa moraalista legitimiteettiä ilmentävät WELGO-hankkeen tutkimuksen aineistossa esiintyvät epäilyt siitä, että poliittiset päättäjät ajavat salaa ”omaa agendaansa” ja että kriisiajan auktoriteetit eivät aidosti välitä kansalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista, vaikka perustelevat koronatoimia näiden edistämiseksi. Tällaisen näkemyksen taustalla on oletus siitä, että hallinnon päätöksiä ohjaavat muut tekijät kuin ääneen lausutut perustelut.

Kriisiajan auktoriteettien on tärkeää viestiä mahdollisimman avoimesti ja selkeästi päätösten taustalla olevista tekijöistä, jotta epäluulo heidän motiiveistaan ei lähde leviämään kriisiajan hälyisessä viestintäympäristössä.

6. ARVIO KOHTUUTTOMUUDESTA. Arvio kriisiajan auktoriteettien kohtuuttomuudesta perustuu ennen kaikkea kokemukseen epäoikeudenmukaisuudesta. WELGO-hankkeen tutkimuksen mukaan koronarajoituksia pidettiin joillain aloilla mielivaltaisina ja jopa ”rangaistuksena” esimerkiksi julkisten tapahtumien ajoituksesta.

Tutkimuksessa epäoikeudenmukaisuus liitettiin usein hallinnon etäisyyteen kansalaisista ja paikallistason todellisuudesta. Auktoriteettien etäisyyden nähtiin johtavan kohtuuttomiin linjauksiin, jotka olivat paikallisesti vaikeasti toteutettavia. Lisäksi tutkimus

paljastaa, että koronahallinnassa päätösten vaikutuksia terveyteen, toimeentuloon ja perusoikeuksiin arvioitiin kapea-alaisesti (Stenvall ym. 2022).

7. JULKINEN KIISTELY. Kriisiajan päättäjien julkinen kiistely voi herättää kansalaisissa epäilyjä valitusta linjasta, sen kestävyydestä sekä päätöksentekijöiden kyvystä hallita kriisiä yhdessä. Poliittisten päättäjien välisen julkisen kiistelyn paheksunta korostuu erityisesti kriisiaikana, jolloin päättäjiltä toivotaan konsensushakuista päätöksentekoa. WELGO-hankkeen tutkimuksessa toistuu niin sanotulle häivedemokratialle (Hibbing & Theiss-Morse 2002; Ruostetsaari 2017) ominainen ajattelu, jonka mukaan julkisuudessa kuuluu esitellä vain valmis päätös ilman päätöksentekoprosessin avaamista, jolloin mahdolliset kiistat päätöksenteossa eivät tule julkisuuteen.

Legitimiteettiä vahvistavat tekijät

Kriisiajan hallinnon legitimiteettiä vahvistavat useat tekijät, kuten viralliset viestintäkäytännöt, kokemus kriisiajan poikkeuksellisuudesta, selkeä viestintä, tietoon perustuva päätöksenteko ja hallinnon läheisyys. Näiden tekijöiden merkitys korostuu kriisiaikoina, jolloin kansalaisten luottamus ja hallinnon oikeutus ovat avain tehokkaaseen yhteiskunnan johtamiseen.

1. VIRALLISET VIESTINTÄKÄYTÄNNÖT.

Viranomaisten johdonmukaiset ja selkeät viestintäkäytännöt lisäävät kansalaisten luottamusta yhdenvertaiseen kohteluun. Hallinnon virallisia viestintäkäytäntöjä koronakriisin aikana olivat erityisesti säännöllisesti järjestetyt tiedotustilaisuudet, joissa poliittiset päättäjät, hallinnonalojen edustajat ja asiantuntijat kertoivat ajantasaisen tiedon tautitilanteesta ja ajankohtaiset linjaukset koronarajoituksista. Myös koteihin lähetetty sosiaali- ja terveysministeriön ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kansalaiskirje oli yksi korona-ajan virallisista viestintäkäytännöistä. WELGO-hankkeen tutkimuksessa toistuu näkemys, jonka mukaan tällaiset viralliset viestintäkäytännöt vahvistavat hallinnon legitimiteettiä, koska niiden kautta poliittinen valta kommunikoi suoraan ja selkeästi kansalaisille ilman välikäsiä tai sosiaalisen median hälyisyyttä.

2. KRIISIAJAN POIKKEUKSELLISUUS. Kriisiajan poikkeuksellisuus on toinen legitimiteettiä vahvistava tekijä, joka lisää kansalaisten ymmärrystä poliittisia päättäjiä kohtaan varsinkin kriisin alkuvaiheessa. Kriisiajan poikkeuksellisuuden tuoma vahva legitimiteetti ei ole kuitenkaan pysyvä piirre ja se voi heikentyä kriisin edetessä. WELGO-hankkeen tutkimuksesta ilmenee, että koronakriisin myöhemmässä vaiheessa hallinto ei saanut enää poikkeuksellisen ajan ”suojaa” vaan sitä arvioitiin kriittisemmin. Kriisiajan hallinnon pitää ottaa tämä huomioon ja käyttää kriisin alkuvaihe tehokkaasti ratkaisujen löytämiseen. Poliittisten päättäjien ei pidä hyödyntää poikkeusolosuhteita päätöksenteon välttä-

miseksi. Lisäksi koronakriisin alkuvaiheen oletukset tautitilanteen helpottumisesta vaikeuttivat varautumista kriisin pahenemiseen (Stenvall ym. 2022).

3. SELKEÄ VIESTINTÄ. Viestinnän yhdenmukaistaminen ja selkeyttäminen on kriisiajan legitimiteetin kannalta keskeisimpiä tekijöitä. Johdonmukainen viestintä tarkoittaa selkeää ja yhtenäistä tiedottamista, jossa eri hallintotasojen välillä ei esiinny ristiriitoja. Tämä on erityisen tärkeää, kun kriisiä hallitaan samanaikaisesti valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti. Jos virallisessa tiedottamisessa on ristiriitaisuuksia tai epä johdonmukaisuuksia, kansalaiset saattavat alkaa etsiä ajantasaista tietoa epävirallisista lähteistä, jotka voivat sisältää disinformaatiota.

4. TIETOON VETOAMINEN. Tietoon vetoaminen on keskeinen tekijä, joka lisää kriisiajan auktoriteettien kognitiivista legitimiteettiä. Suomessa tämä näkyi koronapandemian aikana, kun asiantuntijat nousivat julkisuuteen kriisiajan auktoriteetteina. Tietoon vetoaminen on linjassa tietopohjaisen päätöksenteon ihanteen kanssa, joka on vahvistunut merkittävästi 2000-luvulla. Koronakriisi kuitenkin paljasti puutteita tiedon tuotannossa, koostamisessa ja hyödyntämisessä nopeita päätöksiä varten (Sorsa ym. 2023). Tulevaisuuden kriisien varalta Suomen on vahvistettava informaatioresilienssiä turvatakseen yhteiskunnan toimintakyvyn (Janhonen ym. 2023).

5. HALLINNON LÄHEISYYS. Hallinnon läheisyys viittaa sen maantieteelliseen sijaintiin sekä avoimeen ja saavutettavaan toimintaan.

Hallinnon läheisyyttä voidaan vahvistaa panostamalla paikalliseen tiedottamiseen ja vahvoihin lähipalveluihin. Tämä työ on aloitettava jo ennen kriisiä, jotta paikallinen infrastruktuuri, palvelut ja edustajat ovat valmiina kriisiajan tarpeisiin. Kriisiajan tiedottamisessa on myös tärkeää hyödyntää paikallisia hallinnollisia, poliittisia ja tiedollisia auktoriteetteja, joilla on usein enemmän legitimizeettiä kuin etäisemmällä hallinnon toimijoilla.

Yllä mainitut legitimizeettiä heikentävät ja vahvistavat tekijät ilmentävät niin pragmaat-

tista, moraalista kuin kognitiivista legitimizeettiä, joihin on kiinnitettävä säännöllistä huomiota. Kriisiajan hallinnon näkökulmasta olemassa oleva vahva legitimizeetti on tehokkaan hallinnan kannalta keskeinen tekijä. Jos legitimizeetti on heikko kriisin alkaessa, sitä on vaikea rakentaa kriisin aikana. Siksi vahvaan ja kestävään legitimizeettiin panostaminen on olennainen osa kriisiin varautumista ja resilienssin kasvattamista. Demokraattisesti oikeutettu hallinta on resilientin yhteiskunnan ytimessä.

WELGO tutkii terveystkriisien hallinnan perusteita ja klytnttj

- kehittk kstvi rkksuja hyvinvoinnin turvaamiseksi tulevaisuuden terveystkriiseissk
- tarkastelee terveystkriisejk syndemioina
- tskt k tasa-arvoisen hyvinvoinnin turvaamiseen ja uusien ongelmien vlttämiseen
- kehittk johdonmukaisia ja joustavia rkksuja
- osallistuu lainskddknnn uudistamiseen
- kehittk hallinnon rakenteista sopeutuvia ja yhteistyktk edistkvi
- kehittk Suomen valmiuksia kohdata uudet terveystkhat toimintakykyisenk ja tasa-arvoa vaalivana hyvinvointivaltiona
- tutkii terveystkriisien hallinnan tykcaluja, legitimiteetti, klytnttjk ja ideoita
- tarkastelee teemoja terveydenhuollon, yhteiskunta- ja sosiaalipolitiikan, sosiaalituyn, lain, lkketieteen sek k hallinnon tutkimuksen nkokulmista
- kokoaa yhteen ministeriokit, poliittisia ptktksentekijokit, kansallisia ja alueellisia viranomaisia, terveydenhuollon organisaatioita, ammattijrjestjk ja kansalaisjrjestjk.

Lähteet

- Autioniemi, J., Nordin, P., Jalonen, H., Jalonen, K., & Uusikylä, P. (2023). Tilannetietoisuuden paradoksit terveyskriisissä: Tiedonmuodostuksen jännitteet sidosryhmien välillä. *Politiikka* 65(3), 196–221.
- Fredrickson, H.G. (1997). *The spirit of public administration*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Haavisto, I. (2020). *Politiikan poikkeustila*. EVA Analyysi 81.
- Hajer, M. (2009). *Authoritative governance: Policy-making in the age of mediatization*. Oxford: Oxford University Press.
- Hibbing, J.R. & Theiss-Morse, E (2002). *Stealth Democracy: Americans' Beliefs About How Government Should Work*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Janhonen, K., Paananen, H., Kihlström, L., Karreinen, S., Viita-aho, M., Keskimäki, I., & Tynkkynen, L.-K. (2023). *Varautuminen ja kriisinhallinta edellyttävät yhteistyön ja inhimillisten voimavarojen johtamista* [WELGO Policy Brief]. <https://welgo.fi/wp-content/uploads/2023/05/WELGO-Politiikkasuositus-Informaatioresilienssi.pdf>
- Kestilä-Kekkonen, E., Koivula, A. & Tiihonen, A. (2022). When trust is not enough. A longitudinal analysis of political trust and political competence during the first wave of the COVID-19 pandemic in Finland. *European Political Science Review* 14, 424–440.
- Kihlström, L., Huhtakangas, M., Karreinen, S., Keskimäki, I., & Tynkkynen, L.-K. (2022). "Kenenkä vastuulla tää nyt sitten on? Ei ehkä ainakaan meidän": COVID-19-pandemian hallinta ja johtaminen Suomessa (No. 27/2022; Tutkimuksesta tiiviisti). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://www.julkari.fi/handle/10024/144330>
- Kihlström, L., Huhtakangas, M., Karreinen, S., Viita-aho, M., Jormanainen, V., Keskimäki, I., & Tynkkynen, L.-K. (2021). *Globaali pandemia ja paikalliset ratkaisut: COVID-19 pandemian paikallinen hallinta ja johtaminen Suomessa* (No. 52/2021; Tutkimuksesta tiiviisti). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://www.julkari.fi/handle/10024/143125>
- Metelinen, S. (2020). *Epäluottamuksen paluu*. EVA Arvio 28.
- Rosanvall, P. (2013). *Demokraattinen oikeutus: Puolueettomuus, refleksiivisyys, läheisyys*. Käänt. Vappu Helmisaari. Tampere: Vastapaino.
- Ruostetsaari, I. (2017) Stealth democracy, elitism, and citizenship in Finnish energy policy. *Energy Research & Social Science* 34, 93–103.
- Schmidt, V. & Wood, M. (2019). Conceptualizing throughput legitimacy: Procedural mechanisms of accountability, transparency, inclusiveness and openness in EU governance. *Public Administration* 97 (4), 727–740.
- Suchman, M.C. (1995) Managing Legitimacy: Strategic and Institutional Approaches. *The Academy of Management Review* 20 (3), 571–610.
- Sorsa, V.-P., Jalonen, H., & Uusikylä, P. (2023). *Informaatioresilienssi kriisitalanteiden päätöksenteossa – koronapandemian opetukset* [WELGO Policy Brief]. <https://welgo.fi/wp-content/uploads/2023/05/WELGO-Politiikkasuositus-Informaatioresilienssi.pdf>
- Stenvall, J., Leskelä, R.-L., Rannisto, P.-H., Tolkki, H., Cansel, A., Leponiemi, U., Johanson, J.-E., Pekkola, E., & Tupala, T. (2022). *Koronajohtaminen Suomessa: Arvio covid-19-pandemian johtamisesta ja hallinnosta syksystä 2020 syksyyn 2021* (No. 2022:34; Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja). Valtioneuvoston kanslia. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163995>
- Vuorelma, J. (2025) Kriisiajan auktoriteetti Suomessa: legitimitettä vahvistavat ja heikentävät tekijät. *Yhteiskuntapolitiikka* 90 (1), tulossa.
- Vuorelma, J. & Lehtonen, P. (2024) The Role of Expert Networks in Pandemic Governance and Recovery. *Redescriptions* 27 (1), 46–64.
- Vuorelma, J. (2022) Framing the pandemic: from information to outformation in the COVID-19 era. *Journal for Cultural Research* 26 (3–4), 279–293.

Tiivistelmä

WELGO on avoin ja monitieteinen tutkimushanke, jonka tavoitteena on kehittää kestäviä ratkaisuja hyvinvoinnin turvaamiseksi tulevaisuuden terveyskriiseissä. Koronapandemia on viimeisin esimerkki siitä, kuinka laajamittaiset terveyskriisit voivat kuormittaa erityisesti jo ennestään haavoittuvaisia väestöryhmiä ja ammattikuntia. Siksi on tärkeää, että Suomen valmiudet kohdata uudet terveysuhat ovat korkeat.

WELGO-hanke tarkastelee terveyskriisejä syndemioina, eli kokonaisuuksina, joita muodostavat erilaiset yhteiskunnalliset, sosiaaliset ja terveysongelmat. Tämä lähestymistapa mahdollistaa monitahoisten ongelmien ratkaisun yhtä aikaa ja uusien ongelmien välttämisen. Hanke kehittää ratkaisuja, jotka ohjaavat päätöksentekoa johdonmukaisesti ja joustavasti sekä sopeuttavat hallinnon rakenteita yhteistyön edistämiseksi.

Kirjoittajatiedot

Johanna Vuorelma on valtio-opin dosentti ja yliopistotutkija Helsingin yliopiston Eurooppa-tutkimuksen keskuksessa. WELGO-hankkeessa Vuorelma tutkii erityisesti korona-ajan legitimizeettisiä ja auktoriteettikäsitteitä.

welgo